

Sygn. akt I ACa 1470/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Dzięciołowska
Sędziowie:	SA Lilla Mateuszczyk (spr.) SO del. Marek Kruszewski
Protokolant:	sekr. sądowy Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko **Gminie M. S.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 8 października 2013 r. sygn. akt I C 46/13

oddala apelację.

I A Ca 1470/13

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa J. K. przeciwko Gminie M. S. o zadośćuczynienie w wysokości 78.000 zł. za krzywdę wyrządzoną powódce poprzez przydzielanie jej mieszkań socjalnych nie nadających się do zamieszkania oraz o odszkodowanie w wysokości 3.104 zł. tytułem zwrotu kosztów egzekucji komorniczej, Sąd Okręgowy, wyrokiem z dnia 8 października 2013 r., zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 20.000 zł. tytułem zadośćuczynienia, oddalił powództwo w pozostałej części postanawiając zarazem nie obciążać powódki kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa oraz nakazał pobranie od strony pozwanej kwoty 1.000 zł. tytułem obciążającej ją części opłaty sądowej oraz kwoty 175 zł. tytułem zwrotu części wydatków.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach opisanych w uzasadnieniu wyroku. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

Sąd Okręgowy przyjął, że podstawę prawną żądań powódki stanowi art. 23 i 24 kc, godziwe warunki mieszkaniowe materializują bowiem dobra osobiste w postaci prawa do odpoczynku, miejsca integralności rodziny, czy rozwoju duchowego. Konieczność zamieszkiwania w lokalu nie nadającym się do zamieszkania godzi w godność człowieka, a do kolejnego naruszenia dobra osobistego dochodzi, gdy stan lokalu stwarza zagrożenie dla zdrowia lokatorów.

Strona pozwana zobowiązana została, w wyroku orzekającym eksmisję powódki, do zapewnienia jej lokalu socjalnego. Definicję takiego lokalu zawiera art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych stanowiąc, że pomimo obniżonego standardu, winien on nadawać do zamieszkania z uwagi na wyposażenie i stan techniczny. Strona pozwana z obowiązku tego nie wywiązała się przydzielając powódce w 1999 r. lokal przy ul. (...) w S., a po pożarze tej kamienicy w 2006 r. – przy ul. (...), choć żaden z nich nie spełniał wymogów, jakim powinien odpowiadać lokal socjalny. Ta okoliczność potwierdzona została wyrokami Sądu Rejonowego w Sieradzu: z dnia 3 listopada 2006 r. w sprawie sygn. akt IC 184/06 dotyczącym mieszkania przy ul. (...) i z dnia 8 sierpnia 2008 r. w sprawie sygn. akt IC 272/07 dotyczącym mieszkania przy ul. (...). W obu tych sprawach Sąd ustalił, że ze względu na aktualny stan techniczny, zagrażający zdrowiu i mieniu, nie mogą być one przeznaczone na stały pobyt ludzi. Mieszkanie przy ul. (...) nie było zaopatrzone w wodę, co wiązało się z koniecznością dźwigania wiader, było ciemne, zagrzybione i zawilgocone. Mieszkanie przy ul. (...), będące przybudówką kamienicy wyłączanej z eksploatacji, nie miało sanitariatu, pozbawione było światła słonecznego, przez to było bardzo ciemne, zimne i zawilgocone. W przewodzie kominowym był słaby ciąg, a przewód wentylacyjny miał małą sprawność, przez co w sezonie grzewczym nie można go było bezpiecznie ogrzać. Butwiały w nim sprzęty, odpadał tynk, wypadł też kran ze ściany, powódka musiała więc chodzić po wodę do pralni. Warunki panujące w obu tych mieszkaniach były szczególnie dolegliwe dla powódki, ponieważ jest osobą starszą – ma 72 lata, od lat cierpi na chorobę zwyrodnieniową stawów, ma też poważną wadę wzroku, t.j. krótkowzroczność degeneracyjną, której następstwem jest praktyczna jednoocność. Schorzenia powódki w poważnym stopniu ograniczają możliwość jej samodzielnej egzystencji.

Zważywszy zatem, że minimum obniżonego standardu lokalu, to dostęp do sanitariatu, bieżącej wody, światła dziennego, prawidłowej wentylacji i ogrzania lokalu, a tego w obu mieszkaniach przydzielonych powódce było brak, że powódka zmuszona była do noszenia wody, wychodzenia z mieszkania w celu załatwienia potrzeb fizjologicznych, w okresie grzewczym narażona była na zimno lub zaczadzenie, zamieszkiwała w zaciemnionym podwórzu, bez kontaktu z sąsiadami, wilgoć zwiększała u niej bóle stawów, a brak światła pogłębiał zmiany zwyrodnieniowe oka i utrudniał codzienną egzystencję, Sąd Okręgowy uznał, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powódki nienależytym wypełnieniem swych obowiązków przez stronę pozwaną.

Podstawę prawną żądania zadośćuczynienia w przypadku naruszenia dóbr osobistych stanowi art. 448 kc. Określając wysokość zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę długi okres zamieszkiwania przez powódkę w złych warunkach oraz kumulację i stopień nasilenia niedogodności, które ją dotyczyły, a z drugiej strony fakt, że strona pozwana nie posiada wystarczających środków na zapewnienie lokali socjalnych wszystkim potrzebującym. Zważywszy te okoliczności Sąd uznał, że w przypadku powódki, warunek adekwatności spełniać będzie kwota 20.000 zł.

Żądanie odszkodowania, odpowiadające co do wysokości wartości zniszczonych wilgocią mebli i książek, Sąd uznał za nieudowodnione, zaś żądanie zwrotu poniesionych przez powódkę kosztów eksmisji – za nieuzasadnione, ponieważ poniesienie przez powódkę tych kosztów nie było wynikiem bezprawnego działania strony pozwanej.

Od wyroku Sądu Okręgowego strona pozwana złożyła apelację zaskarżając go w części uwzględniającej powództwo i zarzucając naruszenie:

- art. 23 i 24 § 1 kc w następstwie przyjęcia przez Sąd, że strona pozwana naruszyła dobra osobiste powódki przez przydzielenie jej lokali nie odpowiadających warunkom określonym w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych, choć w dniu wyrokowania ustawa ta już nie obowiązywała i w sytuacji, gdy strona

pozwana działała z pobudek altruistycznych oraz w obronie uzasadnionego interesu innych osób oczekujących na lokale socjalne, z obiektywnych przyczyn nie mogąc zrealizować potrzeb wszystkich osób oczekujących na te lokale,

- art. 448 kc przez jego zastosowanie w sytuacji istnienia okoliczności wyłączających winę strony pozwanej, tj. działanie przez nią z pobudek altruistycznych oraz przez zasądzenie kwoty nieadekwatnej do stopnia naruszenia dóbr osobistych powódki,

- art. 233 § 1 kpc przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na nie sprecyzowaniu okresu, w jakim powódka zamieszkiwała w złych warunkach lokalowych oraz wywiedzenie nielogicznych wniosków z zebranego w sprawie materiału dowodowego przyjmując, że dobra osobiste powódki zasługują na ochronę, ponieważ strona pozwana, wskazując powódce lokale socjalne, nie uwzględniła jej wieku, stanu zdrowia i konieczności samotnego zamieszkiwania, bez kontaktów z sąsiadami, w zaciemnionym podwórzu.

W konkluzji strona pozwana wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja strony pozwanej jest nieuzasadniona.

Strona pozwana kwestionuje w apelacji bezprawność swojego działania polegającego – w ocenie Sądu – na przydzieleniu powódce lokali socjalnych nie nadających do zamieszkania, powołując się na altruistyczne pobudki, czyli „stworzenie powódce jakichkolwiek warunków umożliwiających opuszczenie mieszkania znajdującego się w spółdzielni, a tym samym zatrzymanie narastania zaległości z tytułu roszczeń odszkodowawczych za bezumowne używanie lokalu” oraz niemożność wskazania powódce innego lokalu socjalnego z braku takich lokali w jej zasobach, a także działanie w obronie uzasadnionego interesu innych osób oczekujących na lokal socjalny.

Żadnego z tych argumentów nie można zaakceptować.

Z faktu, że na pozwanej Gminie ciąży obowiązek zapewnienia lokali socjalnych w przypadkach przewidzianych prawem [powódka, w wyroku orzekającym jej eksmisję z mieszkania spółdzielczego, została zakwalifikowana do grupy osób, którym lokal socjalny strona pozwana zobowiązana była przydzielić], wywieść należy również obowiązek Gminy polegający na takim wyposażeniu lokali przydzielanych jako socjalne, by nadawały się do zamieszkania w nich ludzi. Nie wypełnienie tego obowiązku przez pozwaną Gminę musi rodzić konsekwencje w postaci odpowiedzialności cywilnej, niezależnie od istnienia przeszkód w jego realizacji.

W świetle przedstawionego w sprawie materiału dowodowego, w tym wyroków Sądu Rejonowego w Sieradzu stwierdzających, że przydzielane powódce mieszkania nie spełniały wymogów, jakim winien odpowiadać lokal socjalny, nie może budzić wątpliwości fakt, że z obowiązku przydzielenia powódce lokalu socjalnego nadającego się do zamieszkania, strona pozwana nie wywiązała się.

Zarówno ustawa o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych obowiązująca w chwili przydzielenia powódce lokalu przy ul. (...), jak i obowiązująca od dnia 21 czerwca 2001 r. ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego [t. jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 150], w podobny sposób definiują lokal socjalny jako lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, stanowiąc zarazem, że może on mieć obniżony standard. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że obniżony standard, to nie „jakikolwiek warunki”, ale warunki podstawowe, umożliwiające codzienną egzystencję, tj. dostęp do sanitariatu, bieżącej wody, światła dziennego, zapewnienie możliwości ogrzania lokalu przy prawidłowo działającej wentylacji. Przydzielone powódce kolejno mieszkania przy ul. (...) tych podstawowych warunków, określających obniżony standard, nie spełniały, co więcej – ich stan techniczny zagrażał zdrowiu i mieniu, przez co nie mogły być przeznaczone na stały pobyt ludzi. Przydzielenie takich lokali bez żadnych wątpliwości spełniało przesłankę bezprawności zachowania strony pozwanej.

Nie zasługuje na uwzględnienie argument strony pozwanej o uwalniających ją od zarzutu bezprawności altruistycznych pobudkach jej działania. Nie można dopatrzeć się altruizmu w przydzielaniu powódce lokali „o jakichkolwiek warunkach”, nie nadających się do zamieszkania ze względu na ich stan techniczny i o warunkach zagrażających jej zdrowiu, ani też w tym, że strona pozwana działała w uzasadnionym interesie innych osób oczekujących na lokale socjalne, skoro każdy lokal socjalny przydzielany osobom do tego uprawnionym, musiał nadawać się do zamieszkiwania.

Niezasadnie strona pozwana kwestionuje wysokość zasądzzonego na rzecz powódki zadośćuczynienia.

Z przyczyn leżących po stronie pozwanej powódka od 1999 r., czyli przez 12 lat, zamieszkiwała w niegodziwych warunkach [w 2011 r. strona pozwana zaproponowała powódce lokal socjalny przy ul. (...), spełniający niezbędne warunki zamieszkiwania, powódka go jednak nie przyjęła ze względu na dużą odległość od miasta i związane z jej stanem zdrowia trudności w dojazdach np. do sklepów, czy na obiady do Domu Pomocy Społecznej]. Wbrew zarzutom apelacji, nie pozostawał też bez znaczenia stan zdrowia powódki, zwiększający dolegliwości wywołane warunkami, w jakich musiała mieszkać. Nawet jeśli przyjąć, że strona pozwana nie miała nakazu prawnego uwzględniania stanu zdrowia powódki, to jednak istniał nakaz moralny, objęty zasadami współżycia społecznego, by znaną jej sytuację życiową i zdrowotną powódki uwzględnić przy wyborze przydzielanych jej lokali socjalnych.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut pozwanej dotyczący nie poczynienia przez Sąd ustaleń co do okresu, w jakim powódka zamieszkiwała w złych warunkach.

Przede wszystkim – okres zamieszkiwania przez powódkę w lokalach przy ul. (...) ma drugorzędne znaczenie, nie przekłada się bezpośrednio na wysokość należnego powódce zadośćuczynienia. Wyroki Sądu Rejonowego w Sieradzu, stwierdzające, że lokale te nie spełniały warunków, którym winny odpowiadać lokale socjalne, nie odnosiły się do określonego okresu, były jednak wystarczające dla przypisania stronie pozwanej bezprawności działania. Kwestionując długość okresu, w którym lokale te nie nadawały się do zamieszkania, strona pozwana mogła w toku postępowania przed Sądem I instancji zgłosić stosowne wnioski dowodowe. Podnoszenie tego zarzutu w toku postępowania apelacyjnego należy uznać za spóźnione. Na marginesie zatem tylko podnieść należy, że już w protokole z przekazania powódce lokalu przy ul (...), sporządzonym w dniu 20 marca 2000 r., powódka zanotowała m.in., że mieszkanie jest zawilgocone, a podłoga, pod którą podchodzi woda, jest zagrybiona [k. 43, 44].

Zważywszy powyższe Sąd Apelacyjny uznał apelację strony pozwanej za bezzasadną i oddalił ją na podstawie art. 385 kpc.